

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie A.Ś.

w przedmiocie wyłączenia sędziego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 grudnia 2023 r. wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego od rozpoznania kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 czerwca 2023 r., sygn. II AKa 434/21,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

p o s t a n o w i ł:

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego X.Y. od rozpoznania sprawy kasacyjnej o sygnaturze II KK 527/23.

UZASADNIENIE

W postępowaniu kasacyjnym o sygn. II KK 527/23 obrońca skazanego A.Ś. złożył wniosek o wyłączenie od orzekania w przedmiocie kasacji SSN X.Y. z uwagi na istnienie wątpliwości co jego zdolności do bezstronnego orzekania w postępowaniu kasacyjnym, w szczególności w przedmiocie oceny z urzędu (o co wnioskowano w kasacji) wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. - wadliwej obsady całego (bądź w części) składu Sądu Apelacyjnego orzekającego w tej sprawie przez fakt powołania wskazanych sędziów w procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., w sytuacji gdy ten sędzia nominację na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego otrzymał w tej samej procedurze, co naruszałoby zakaz *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się uzasadniony.

Zakresem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności objęto także i takie przypadki, kiedy sędzia Sądu Najwyższego, który brał udział w procedurze powołania na stanowisko sędziego z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw musiałby zarazem – jako członek składu orzekającego wyznaczonego do rozpoznania kasacji – wypowiadać się odnośnie do ewentualnych konsekwencji brania udziału w składzie, który wydał zaskarżony wyrok sędziów, pod adresem których formułowane są analogiczne wątpliwości wynikające z przebiegu procedury nominacyjnej przez wspomnianą KRS, obszernie omówione w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. BSA I – 4110 – 1/20. Pogląd ten można obecnie uznać za ugruntowany w praktyce orzeczniczej Izby Karnej Sądu Najwyższego (zob. postanowienia SN z: 27.07.2021 r., II KO 36/21; z 3.11.2021 r., IV KO 86/21; z 28.02.2022 r., II KO 16/22; por. też uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2.06. 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Spostrzeżenia tam wyrażone ten skład Sądu Najwyższego w pełni podziela.

Ocena zasadności wątpliwości co do bezstronności sędziego nakazuje uwzględnić wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Okoliczności te zaś powinny być oceniane przez pryzmat tego, czy z punktu widzenia przeciętnego obywatela zostały spełnione obiektywne warunki postrzegania sędziego jako bezstronnego i niezawisłego, zaś sąd z jego udziałem, jako sąd niezależny. Każda okoliczność mogącą wywołać tę wątpliwość, musi wpływać na ocenę bezstronności. Są to nie tylko okoliczności wynikające ze sfery życia prywatnego, lecz również okoliczności wynikające ze sfery urzędowej (zob. postanowienie SA w Krakowie z 24.04.2007 r., II AKo 111/07, KZS 2007, nr 4, poz.32). W judykaturze zaproponowano, aby ocena zdolności tego rodzaju wątpliwości była przeprowadzana za pomocą tzw. „testu przeciętnego obserwatora”, co polega na przyjęciu, że przyczyna jest uzasadniona, jeżeli jest ona w stanie wywołać

wątpliwości co do bezstronności u nieuprzedzonego w jakimkolwiek kierunku członka społeczeństwa, zakładając wszak, iż znajdowałby się on w sytuacji wnioskującego (zob. wyroki SN: z 18.03.2009 r., IV KK 380/08; z 8.01.2009 r., III KK 257/08). Odwołanie się do oceny dokonywanej przez przeciętnego, rozsądnie i logicznie rozumującego obserwatora procesu, który nie jest zainteresowany jego wynikiem, pozwala oprzeć rozstrzygnięcie na zobiektywizowanych przesłankach.

W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka także wskazuje się na aspekty obiektywnej bezstronności. Kryterium obiektywne nakazuje ustalić, czy istnieją wystarczające gwarancje, by wykluczyć jakąkolwiek uprawnioną wątpliwość co do bezstronności na podstawie zachowania, a nawet pewnych pozorów. W przypadku kryterium obiektywnego musi zostać rozważone, czy istnieją podlegające ustaleniu fakty, które mogą wzbudzić wątpliwości co do bezstronności sędziego. W tej mierze także odbiór w oczach opinii publicznej ma znaczenie (zob. wyroki ETPCz z 10.10.2000 r., 42095/98, *Daktaras p-ko Litwie*; z 10.04.2003 r., 39731/98, *Sigurdsson p-ko Islandii*).

Uwzględniając, że SSN X.Y. miałby brać udział w rozpoznaniu kasacji od wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie z udziałem sędziów, do których odnoszą się te same podstawy poddające w wątpliwość spełnienie standardu niezawisłości i bezstronności, wynikające z procedury nominacyjnej, podniesione w wystąpieniu obrońcy, u postronnego obserwatora może powstać uzasadniona wątpliwość co do obiektywizmu sędziego wyznaczonego do rozpoznania kasacji.

To zaś przemawiało za uwzględnieniem wniosku obrońcy skazanego. Takie, odpowiadające istocie zakazu *nemo iudex in causa sua* postąpienie służyć ma zapewnieniu skazanemu gwarancji orzekania w jego sprawie przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych i art. 6 ust. 1 EKPCz – zob. w tym zakresie postanowienie SN z 13.10.2021 r., II KO 30/21, a także wyroki ETPCz z 22.07.2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19; z 18.11 2021 r. w sprawie *Dolińska – Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19; z 3.02.2022 r. w sprawie *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20).

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

(J.D.)

[ms]